

Beseda, Praha - 19.3.1976

autor: Zdeněk Krčmař

Divadlo Jiřího Myrona

Činohra Státního divadla v Ostravě hraje v budově Divadla Zdeňka Nejedlého u Černé louky blízko Vystaviště a v Divadle Jiřího Myrona. Zlacená štukatura prvního sálu působí slavnostně, šedá tlumenost druhého hlediště přísně, ale vzdušně a moderně. Šest či sedm činoherních inscenací, které jsou na stálém repertoáru, stojí za zhlédnutí.

Dürrenmattova NÁVŠTĚVA STARÉ DÁMY působí příznačnou atmosférou, je to smes satiry a hrůzy. Dürrenmatt na příběhu miliardářky Kláry Zachanasjanové ukazuje svět, jež ovládla mechanika potřeb. Člověk tu není celistvou, šťastnou bytostí se vztahem ke klíčovým, historii povrženým hodnotám, ale povolnou loutkou spotřební civilizace. Hra má ohromně vymyšlený příběh s aktivizujícím motivem pomsty. Udrží diváka v napětí od začátku až do konce. V roli staré dámy vystupuje Dagmar Veselá. Je vnitřně v nějeově chladná, rozmarně rozumová. Na promarněný život se dívá s jistotou vládkyně, která umí a může jednat. Na své bohatství se ~~dívá s jistotou~~ mstivou i sladkou samozřejmou ženy, která poz nala a propatrala život až na dno a považuje toto poznání za definitivní, nicméně ne za příliš vzrušující. Z řady krásných hereckých výkonů vystupují postavy Stanislava Šarského a Tomáše Töpfera v roli slepých eunuchů.

Z krajevého prostředí severní Moravy je hra Jana Havláska "JAKUB OBERVA", zpracovaná podle námětu Vojtěcha "Martínka. Drama selského rozpínavého siláka je tu prokresleno s mohutnou sociální a lidskou důkladností, scénicky barevně a lidsky dojemně. V režii Aloise Müllera získala hra nekolísající a v konfliktech živou atmosféru, opírající se o výpravu Vladimíra Šrámka, již dominuje obrovitý horizont zdrasený mohutnou černou siluetou stromu, a především o výkon zasl. umelce Miloslava Holuba v roli Jakuba Obervy. Je to drsný, ve svých šedesáti letech vitálně účinný a bezohledný silák sedlák, neschopný prostého, trvalého citu. Za tvrdou slupkou však přesto žije člověk, pokorený svým vlastním zvířecím hlasem. Představení strhuje sytou konkrétností.

Detektivka Nataši Tanské "ODPUŠTĚ, ŽE JSEM TĚ ZABILA" provokuje nejen atraktivním titulem, ale navíc jménem autorky, která je známou herečkou. Odehrává se v prodejne suvenýrů. Pět žen-prodavaček nám tu pootevře vylet do svých životů. V I. jednání zajiskří několik hádek, první zápletky, aby v druhé části napětí vyvrcholilo v záblesku finského nože ... Herčky Naděžda Letenská, Jiřina Froňková, Alexandra Hasnářková, Anna Kratochvílová a Jana Vaňková sehrály detektivku s plnou a konkrétní ženskostí, s kterou si pak s humornou nadávkou uměli poradit herci Osvald Albín a Adolf Kohuth v rolích vyšetřovatelů.

Ázerbejdžánský dramatik Rustam Ibrahimbekov, povoláním kybernetik, propátrává ve své hře JAKO LEV život mladého univerzitního vědce, který se po desetiletém manželství zamiluje do akrobatky Lenky. Komické a tragické rozuzlení jeho příběhu, připomínající některé čechovovské motivy, pěkně sehrál Alois Postler. Spolu s vynikající Zuzanou Fišárkou, ovlivnil vyznění střední humorně naivní a směšně provokativní myšlenky, že lev nemá milovat klec, zvláště když jsou dvířka otevřena.

Bedřich Jansa nastudoval další detektivku, tentokrát z pera nedávno zemřelé anglické spisovatelky Agathy Christie - PAST NA MYŠI. V Anglii se hraje nepřetržitě už třetí desetiletí. Děj se odehrává v penzionu uprostřed sněhové vánice. Osm postav má patřičnou duševptynou přesvědčivost a typovou měkkost i blízkost, osm herců solidní profesionální úroveň, takže divák se na představení dobře pobaví, a to bez příměsí plytké zábavy, neboť Past na myši není žánrovou odvozeninou, ale velkou hrou s bohatým lidským, mravním, psychologickým napětím. Když se zvedne opona, nadšeně i zavistivě vydechnete nad útulností scénického interiéru /vytvarník Alexander Babraj/. Divák bude spokojen i s vývojem tajemně hrůzného děje, s herci J. Vaňkovou a V. Antošem v rolích mladého manželského páru, se St. Šarským v roli přecitlivělého Kryštofa Wrena, s Adolfem Kohutem, který představuje seržanta Trottera i s dalšími ostravskými herci, např. D. Veselou, P. Matouškem, I. Dědečkem, J. Froňkovou.

Poslední velkou událostí je inscenace režiséra R.Kovala "SMUTEK SLUŽÍ ELEKTŘE". Američan Eugen O'Neill v ní užil starořeckého motivu: Elektra s bratrem Orestem trestají otcovu vraždu. Překladatel Milan Lukeš spolu s režisérem R.Kovalem umístili děj až do našich časů, do poválečné Ameriky. Je to velké, krásné představení, z kterého není možné odejít jen tak, lhostejně: nutí k porovnání, k hledání vlastních životních postojů, divák je postupně vtažen do estetického soukolí dramatu, aby na vlastní kůži pocítil a prožil tragickou i osvobozující moc velkých lidských osudů, zaklesnutých do sebe se zvířecky vášnivou důsledností. O'Neillovy postavy jsou po zákonu antiky vymezeny čistými, vroucími smysly a živým mravním intelektem. Chybí jim srdce. Umějí nekompromisně myslet, ne odpouštět. Jsou to vitálně duchovní hrdinové a učí nás jednotě ducha a činu. Jsou tedy současní a prostřednictvím herců je mezi sebe rádi vítáme. Na scéně Vladimíra Šrámka představující pračelí moderního milionářského paláce se sloupovou dveranou, s pozadím sradlové kovové stěny rozehrála Zuzana Fišárková svou Elektru-lavínii. Jako energickou, nelhostejnou, chytrou moderní dívku. Její proměny z milující dcery ve mstivou, vášnivě krutou furii a v závěru ve vznosně dozralou ženu jsou obdivuhodné: působí bohatým duševním zázemím, psychickým přetlakem, který vnímáme v jemně chraptavém hlase, v úsporných, pevných gestech i v plastických, přísně tvarovaných změnách citlivé tváře. I Jiří Fišer v roli Orina, amerického vojáka vracejícího se z války, byl osudově tragický a dojímal sytostí, spontánní, dojemně uměleckou srozumitelností a ználostí. I další herci, František Šec jako magnát Ezra Mannon, T.Töpfer jako Petr Niles, L.Žalová jako Orinova snoubenka Hazel /s dívčí suverenitou svého zajímavého zjevu/, O.Albín jako starý Seth byli v Elektře nepostradatelní.

Do druhé poloviny sezóny vstoupilo státní divadlo v Ostravě s komedií Oldřicha Vaňka "Dva na koni, jeden na oslu", která měla premiéru koncem února.

/Zdeněk Krčmář/